

HRVATSKI OPERATOR TRŽIŠTA ENERGIJE d.o.o., Zagreb

Plan poslovanja za razdoblje od 2023. – 2025. godine

SADRŽAJ

1. UVOD	3
2. OSNOVNI PODACI O DRUŠTVU	5
3. VIZIJA, MISIJA I CILJEVI	6
4. POVEZANO DRUŠTVO	6
5. PLAN POSLOVANJA SEKTORA TRŽIŠTA ELEKTRIČNE ENERGIJE I EKO BILANČNE GRUPE ZA RAZDOBLJE 2023. – 2025.	8
5.1. Plan poslovanja Odjela tržišta električne energije za razdoblje 2023.-2025.	8
5.2. Plan poslovanja Odjela EKO bilančne grupe za razdoblje 2023.-2025.	10
6. PLAN POSLOVANJA SAMOSTALNOG ODJELA TRŽIŠTA PLINA ZA RAZDOBLJE 2023. – 2025.	12
7. PLAN POSLOVANJA SEKTORA OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE I PROVEDBE SUSTAVA POTICANJA ZA RAZDOBLJE 2023. – 2025.	14
7.1. Plan poslovanja Registra jamstva podrijetla za razdoblje 2023. – 2025.	19
8. ZAKLJUČAK	21

1. UVOD

HRVATSKI OPERATOR TRŽIŠTA ENERGIJE d.o.o. (u daljnjem tekstu: HROTE, Društvo, operator tržišta) s radom je započeo 4. travnja 2005. godine. HROTE obavlja djelatnost organiziranja tržišta električne energije i tržišta plina kao javnu uslugu, pod nadzorom Hrvatske energetske regulatorne agencije. Također, temeljne djelatnosti tvrtke su i poticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i visokoučinkovite kogeneracije, vođenje EKO bilančne grupe te poslovi vezani uz registar jamstva podrijetla.

Opisno o djelatnostima

I. ENERGETSKA DJELATNOST ORGANIZIRANJA TRŽIŠTA ELEKTRIČNE ENERGIJE

Društvo je osnovano za obavljanje regulirane djelatnosti organiziranja tržišta električne energije u skladu s odredbama energetske propisa i to: Zakona o energiji (NN 120/12, 14/14, 95/15, 102/15 i 68/18) i Zakona o tržištu električne energije (NN 111/2021), a započelo je s poslovanjem 4. travnja 2005. godine.

II. SUSTAV POTICANJA PROIZVODNJE ELEKTRIČNE ENERGIJE IZ OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE I KOGENERACIJE

U sustavu poticanja proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i visokoučinkovite kogeneracije Društvo ima ovlasti prikupljanja naknade za poticanje i isplatu poticajne cijene povlaštenim proizvođačima. Navedeni sustav poticanja koji se primjenjuje od 1. srpnja 2007. godine reguliran je Zakonom o energiji i Zakonom o tržištu električne energije, Zakonom o obnovljivim izvorima energije i visokoučinkovite kogeneracije (NN 100/15, 123/16, 131/17, 111/18), te sljedećim podzakonskim aktima: Pravilnik o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije (NN 88/12), Pravilnik o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača električne energije (NN 132/13, 81/14, 93/14, 24/15, 95/15 i 110/15), Uredba o naknadi za poticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije (NN 33/07, 133/07, 155/08, 155/09, 8/11, 144/11, 128/13), Odluka o visini naknade za obnovljive izvore energije i visokoučinkovitu kogeneraciju (NN 87/2017, 57/2020) Tarifni sustav za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije (NN 33/07, 63/12, 121/12, 144/12, 133/13, 151/13, 20/14, 107/14, 100/15).

III. ENERGETSKA DJELATNOST ORGANIZIRANJA TRŽIŠTA PLINA

Ulogu i funkcije Društva vezano uz obavljanje energetske djelatnosti organiziranja tržišta plina u Republici Hrvatskoj propisuju sljedeći zakonski i podzakonski akti: Zakon o tržištu plina (NN 18/18, 23/20) te Pravila o organizaciji tržišta plina (HROTE 50/18).

IV. REGISTAR JAMSTVA PODRIJETLA

Regulatorni okvir za implementaciju sustava jamstva podrijetla definiran je Zakonom o energiji, a koji između ostalog, određuje da se za potrebe dokazivanja udjela energije proizvedene iz pojedinih izvora energije krajnjim kupcima uvodi sustav jamstva podrijetla energije. Zakon o tržištu električne energije određuje da je HROTE odgovoran za izdavanje jamstva podrijetla električne energije, kao i za uspostavu te vođenje registra jamstava podrijetla električne energije. Uredbom o uspostavi sustava jamstva podrijetla električne energije (NN broj: 84/13, 20/14, 108/15 i 55/19) i Pravilima o korištenju registra jamstava podrijetla električne energije detaljnije se regulira sustav jamstva podrijetla.

V. EKO BILANČNA GRUPA

Uspostava EKO bilančne grupe regulirana je Zakonom o obnovljivim izvorima energije i visokoučinkovite kogeneracije ((dalje: Zakon o OIEiVUK), a čine je proizvođači električne energije i druge osobe koje obavljaju djelatnost proizvodnje električne energije, a koje imaju pravo na poticajnu cijenu sukladno sklopljenim ugovorima o otkupu električne energije temeljem Tarifnog sustava za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije (NN 33/07), Tarifnog sustava za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije (NN 63/12, 121/12 i 144/12) i Tarifnog sustava za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije (NN 133/13, 151/13, 20/14, 107/14 i 100/15) te pravo na zajamčenu otkupnu cijenu temeljem ugovora o otkupu električne energije zajamčenom otkupnom cijenom temeljem Zakona o OIEiVUK. HROTE je određen za voditelja EKO bilančne grupe s obvezom vođenja EKO bilančne grupe, planiranja proizvodnje električne energije za EKO bilančnu grupu te prodaje električne energije proizvedene od strane članova EKO bilančne grupe, na razvidan i nepristran način, na tržištu električne energije.

2. OSNOVNI PODACI O DRUŠTVU

HRVATSKI OPERATOR TRŽIŠTA ENERGIJE d.o.o.

10000 Zagreb, Ulica grada Vukovara 284, Hrvatska

T. +385 1 63 06 700, F. +385 1 63 06 777

E-mail: hrote@hrote.hr

OIB 75801633608

Uprava Boris Abramović.

Nadzorni odbor:

Davor Labaš	Predsjednik
Dario Matanović	Zamjenik
Mirjana Čižmešija	Članica
Ivana Šuman	Članica
Pavao Pavlić	Predstavnik radnika

Skupština društva:

Kristina Čelić od 17.12.2020.

Društvo je upisano u Registar Trgovačkog suda u Zagrebu pod brojem MBS 080517130.

Temeljni kapital u iznosu od 9.300.000,00 kn uplaćen je u cijelosti.

IBAN HR4723400091110177478, Privredna banka Zagreb d.d., Radnička cesta 50, HR 10000
Zagreb

3. VIZIJA, MISIJA I CILJEVI

Misija: Misija HROTE-a je pružati kvalitetne usluge na tržištu električne energije, tržištu plina, sustavu poticanja proizvodnje energije iz obnovljivih izvora te vođenje povjerenih registara na potpuno zadovoljstvo korisnika i vlasnika. Društvo ostvaruje misiju suradnjom s partnerima na europskoj razini, osnažujući visokokvalificirane zaposlenike i motivirajuće okruženje.

Vizija: HROTE želi biti među vodećim pružateljima usluga u tržištu energije u središnjoj Europi koji integrira hrvatsko energetske tržište u energetske tržište EU. Viziju će ostvariti kroz fleksibilnu organizaciju temeljenu na stručnosti svojih zaposlenika, koja se prilagođava zahtjevima svojih korisnika.

Ciljevi: Aktivno sudjelovanje u razvoju tržišta električne energije i plina te vođenje sustava potpora za obnovljive izvore energije i visokoučinkovite kogeneracije, u stalnoj interakciji s nadležnim ministarstvom za energetiku, HERA-om, operatorom prijenosnog sustava (HOPS) i operatorom distribucijskog sustava (HEP – ODS), operatorom plinskog transportnog sustava, operatorom sustava skladišta plina te ostalim državnim institucijama i tržišnim sudionicima kao i ostalim poduzetnicima koji kroz propisane sustave ostvaruju različite privatne interese.

4. POVEZANO DRUŠTVO

HROTE i trgovačko društvo HOPS, osnovali su svaki s 50% udjela, zasebno trgovačko društvo HRVATSKA BURZA ELEKTRIČNE ENERGIJE d.o.o. (dalje u tekstu: CROPEX) u svibnju 2014. godine radi obavljanja djelatnosti organiziranja tržišta električne energije i trgovine električnom energijom s ciljem osiguranja središnjeg mjesta za organiziranu, sigurnu, anonimnu i razvidnu trgovinu električnom energijom između tržišnih sudionika, članova burze.

Društvo je upisano u Registar Trgovačkog suda u Zagrebu pod oznakom MBS 080914267.

Uprava

Silvio Brkić	Predsjednik Uprave	od 20.05.2014.
Ivica Toljan	Član Uprave	od 24.09.2018.

Udjeli kod povezanih poduzetnika

HROTE je uplatio iznos od 3.000.000,00 kn kao osnivački polog.

Dana 4. listopada 2016. godine, izvršena je prva dokapitalizacija CROPEX-a, HROTE i HOPS s 50% udjela povećanja, svako društvo je uplatilo 3.000.000,00 kn. Druga dokapitalizacija izvršena je 8. siječnja 2018. godine, svako društvo je uplatilo 2.000.000,00 kn.

CROPEX-ov temeljeni kapital sada iznosi 16.000.000,00 kn.

5. PLAN POSLOVANJA SEKTORA TRŽIŠTA ELEKTRIČNE ENERGIJE I EKO BILANČNE GRUPE ZA RAZDOBLJE 2023. – 2025.

5.1. Plan poslovanja Odjela tržišta električne energije za razdoblje 2023.-2025.

Planirani prihodi (KN)	2023.	2024.	2024.
- temeljem mjesečne naknade za organiziranje tržišta električne energije	7.300.000	7.300.000	7.310.000
- temeljem godišnje naknade za organiziranje tržišta električne energije	790.000	820.000	830.000

Plan aktivnosti i ciljevi

Donošenjem Zakona o tržištu električne energije (Narodne novine, br. 111/21, ZOTEE) HROTE-u je dana obveza uspostave alata za usporedbu ponuda opskrbljivača te donošenja novih Pravila organiziranja veleprodajnih tržišta električne energije (Tržišna pravila).

HROTE je 5. rujna 2022. objavio alata za usporedbu na svojim web stranicama te će u narednom razdoblju održavati alat za usporedbu te nadograđivati s dodatnim funkcionalnostima radi kvalitetnijeg prikaza ponuda opskrbljivača na maloprodajnom tržištu.

HROTE je tokom prethodnog razdoblja surađivao s Hrvatskim operatorom prijenosnog sustava d.o.o. (HOPS), Hrvatskom energetsom regulatornom agencijom (HERA) i HEP-Operatorom distribucijskog sustava d.o.o. (HEP-ODS) na izradi podzakonskih akata koje je potrebno donijeti sukladno novom ZOTEE te će nastaviti raditi na donošenju novih Tržišnih pravila i uvođenju novih tržišnih sudionika na veleprodajnom tržište kao i promjenu modela bilančnih grupa kao i nastaviti suradnju s HOPS-om i HEP-ODS-om na donošenju njihovih podzakonskih akata.

Informacijski sustav za vođenje i organizaciju tržišta električne energije se trenutno nadograđuje i prilagođava za sada poznatom sadržaju ostalih podzakonskih akata te će zbog zastarjelosti informacijskog sustava i unaprjeđenja korisničke strane sustava (sa strane tržišnih sudionika) u narednom razdoblju biti potrebno razviti novi informacijski sustav s kvalitetnijim korisničkim sučeljem.

HROTE zajedno s HOPS-om kontinuirano nadzire provođenje obračuna odstupanja te zajedno radi na poboljšanju praćenja odstupanja tržišnih sudionika te se radi boljeg praćenja financijskih obveza tržišnih sudionika prema HOPS-u uvodi i preliminarni obračun odstupanja koji će HROTE obavljati svaka 2 tjedna.

Jedan od ciljeva ostaje i rad na dodatnom obrazovanju zaposlenika odjela, koji uključuje sudjelovanje na raznim konferencijama i seminarima.

Na aktivnosti odjela u 2023., 2024. i 2025. godini najviše utjecaja imat će odredbe iz novog ZOTEE, Tržišnih pravila te pravila koja donose HOPS i HEP-ODS.

Trenutačno je zaposleno dvije (2) osobe u Odjelu tržišta električne energije. S obzirom na očekivane aktivnosti posebno vezano za rad EKO bilančne grupe i očekivani smjenski rad, odgovornosti i vikend dežurstva, minimalni broj potrebnih zaposlenika u Sektoru tržišta električne energije je sedam (7) osoba a u Odjelu tržišta električne energije minimalni broj potrebnih zaposlenika su dvije (2) osobe te je time za sad zadovoljen minimalni broj zaposlenih u sektoru i odjelu za uredan rad cijelog sektora.

U financijskom dijelu za 2023., 2024. i 2025., pretpostavke za realizaciju prihoda odjela odnose se na

- očekivanja iste jedinične cijene za obračun mjesečne naknade kao i u prethodnim godinama;
- očekuje se blago povećanje broja tržišnih sudionika uslijed mogućih izlazaka postrojenja iz sustava poticanja

5.2. Plan poslovanja Odjela EKO bilančne grupe za razdoblje 2023.-2025.

Planirani prihodi (KN)	2022.	2023.	2024.
- temeljem članka 44. stavak 2. Zakona o obnovljivim izvorima energije i visokoučinkovitoj kogeneraciji; iz sredstava prikupljenih u sustavu poticanja OIEiVUK	Određuje nadležno ministarstvo za energetiku	Određuje nadležno ministarstvo za energetiku	Određuje nadležno ministarstvo za energetiku

Plan aktivnosti i ciljevi

Sukladno odredbama Zakona o obnovljivim izvorima energije i visokoučinkovitoj kogeneraciji NN 100/15, 123/16, 131/17, 111/18) EKO bilančna grupa krenula je s radom od 1.1.2019.

S punom uspostavom EKO bilančne grupe HROTE planira proizvodnju električne energije za EKO bilančnu grupu te prodava je električnu energiju iz EKO bilančne grupe na tržištu za sve dane, uključujući i vikende u vremenu od 08 do 24 sata. Osim djelatnika Odjela EKO bilančne grupe u operativnom radu vezanom za EKO bilančnu grupu sudjeluju i ostali djelatnici Sektora tržišta električne energije i EKO bilančne grupe, dok djelatnici Odjela EKO bilančne grupe sudjeluju u aktivnostima vezanim za organiziranje tržišta električne energije koje se odvijaju 7 dana u tjednu.

Odjel EKO bilančne grupe planira tijekom 2023. nastaviti kvalitetno planirati rad postrojenja članova EKO bilančne grupe kako bi se troškovi uravnoteženja za EKO bilančnu grupu sveli na minimalno moguću razinu, nastaviti prodavati električnu energiju iz EKO bilančne grupe na tržištu električne energije, na način da se maksimiziraju prihodi od prodaje električne energije, uz poštivanje načela razvidnosti. Također se planira prilagodba i donošenje pravila iz nadležnosti HROTE (Pravila vođenja EKO bilančne grupe i Pravila prodaje električne energije) u svrhu ispunjenja prethodna dva cilja. Nastavit će se održavati kvalitetna suradnja s povlaštenim proizvođačima, tj. članovima EKO bilančne grupe operatorima prijenosnog i distribucijskog sustava, HERA-om, nadležnim ministarstvom za energetiku te tržišnim sudionicima.

Za operativni rad posebno je bitna kvalitetna IT podrška iz razloga što postoji cijeli niz procesa razmjene podataka između HROTE-a kao voditelja EKO bilančne grupe, operatora prijenosnog i distribucijskog sustava, članova EKO bilančne grupe i pružatelja meteoroloških usluga i usluga planiranja proizvodnje električne energije. Nadalje, za funkcioniranje EKO bilančne grupe nužan je angažman odjela financijskih poslova vezano za izradu faktura prema

članovima EKO bilančne grupe i dobitnim sudionicima na aukcijama za prodaju električne energije te odjela pravnih poslova kod prilagođavanja pravila vezanih za rad EKO bilančne grupe.

Osim operativnog rada vezanog za planiranje rada OIE postrojenja s postojećim softverskim alatima i rješenjima, djelatnici Odjela EKO bilančne grupe će kontinuirano provoditi evaluaciju postojećih rješenja te istraživati tržište u svrhu pronalaska novih i naprednijih rješenja u svrhu što kvalitetnijeg planiranja rada OIE postrojenja. U navedenu svrhu će se razvijati i vlastiti softverski alati za prognoziranje rada OIE, s domaćim institucijama.

Od izmjena regulative u razdoblju 2023.-2025. koja se tiče EKO bilančne grupe najvažnija izmjena koja se očekuje je promjena obračunskog intervala za obračun odstupanja, sa jednog sata na 15 minuta. Navedena izmjena zahtijevati će i promjenu planiranja proizvodnje EKO bilančne grupe – sa satnog na 15 minutno planiranje te trgovanje na 15 minutnoj razini. U operativnom smislu promjena na 15 minutni planiranje zahtijevati će znatno veći angažman djelatnika Sektora tržišta električne energije i EKO bilančne grupe kod nastupa na unutar dnevnom tržištu električne energije. Promjena sa satnog na 15 minutni obračunski interval u nadležnosti je HOPS-a, a ne očekuje se prije 2025. godini.

Jedan od ciljeva ostaje i rad na dodatnom obrazovanju zaposlenika, koji uključuje sudjelovanje na raznim konferencijama, stručnim skupovima i seminarima.

Potreban broj zaposlenika u Odjelu EKO bilančne grupe u razdoblju 2023.-2025. ovisit će o daljnjem razvoju zakonodavstva vezanog za rad EKO bilančne grupe.

Troškovi Odjela EKO bilančne grupe, koje čine troškovi osoblja i drugi povezani troškovi HROTE-a, troškovi nabave odgovarajućih softvera za planiranje rada OIE postrojenja, troškovi nabave meteoroloških prognoza od domaćih prognostičara te drugi troškovi financiraju se iz sredstava prikupljenih u sustavu poticanja OIEiVUK. Nadležno ministarstvo za energetiku utvrđuje iznos te nadzire obračun, isplatu i trošenje navedenih sredstava.

6. PLAN POSLOVANJA SAMOSTALNOG ODJELA TRŽIŠTA PLINA ZA RAZDOBLJE 2023. – 2025.

Planirani prihodi (kn)	2022.	2023.	2024.
- temeljem mjesečne naknade za organiziranje tržišta plina koja iznosi 0,0790 kn/MWh	2.400.000,00	2.500.000,00	2.600.000,00
- temeljem godišnje naknade za organiziranje tržišta plina koja iznosi 10.000,00 kn/sudioniku/godišnje	270.000,00	280.000,00	290.000,00

Organizacija Sektora za tržište plina

Za Samostalni odjel tržišta plina planirana je njegova reorganizacija na način da se uspostavi Sektor za tržište plina, a koji bi se sastojao iz dva odjela: odjel organiziranja tržišta plina i odjel vođenja registra obračunskih mjernih mjesta. Za takvu reorganizaciju bit će neophodno dodatno zapošljavanje kako bi se mogla pružiti adekvatna podrška razvojnim poslovnim procesima koji se odnose na unutarnje i vanjsko poslovanje operatora tržišta plina. Samostalni odjel za tržište plina zapošljava troje ljudi što se pokazalo nedostatnim za kvalitetno obavljanje razvojnih procesa na tržištu plina, osobito tijekom 2022. godine kada je Vlada RH donijela niz regulatornih mjera i propisa kojima otklanja poremećaje u opskrbi plinom. Dodatnim zapošljavanjem bi se doprinijelo većoj kvaliteti razvojnih procesa na tržištu plina u RH i podršci Ministarstvu gospodarstva odnosno Hrvatskoj energetske regulatornoj agenciji u donošenju odluka važnim za sigurnost opskrbe plinom i razvoj tržišta u RH.

Uspostava burze plina u RH

Studija izvodivosti Energetskog instituta Hrvoje Požar, pokazala je opravdanost osnivanja burze plina u RH. Operator tržišta plina će u tom smislu trebati pružiti podršku u procesu njenog osnutka što se ponajprije odnosi na donošenje izmjena i dopuna Zakona o tržištu plina (NN 18/18, 23/20) odnosno Pravila za organizaciju tržišta plina (NN 50/18). Osim toga bit će neophodno razvijati i proširivati informatičke sustave operatora tržišta plina zbog povezivanja sa burzovnim mehanizmima, a sve u cilju kvalitetnijeg pružanja podrške bilančnim skupinama koje trguju na veleprodajnom tržištu plina i operatoru transportnog sustava u procesima uravnoteženja transportnog sustava.

Povećanje naknade za organiziranje tržišta plina

Poslovanje operatora tržišta plina financira se iz naknade za organiziranje tržišta plina koju odlukom određuje Hrvatska energetska regulatorna agencija. Visina naknade je od 1. listopada 2022. godine određena u iznosu 0,079 kn po MWh energije plina koju operator transportnog sustava zabilježi na fizičkim izlazima iz transportnog sustava izuzev izlaza prema podzemnom

skladištu plina. Takva visina naknade pokazala se nedostatnom za financijsku održivost poslovanja odnosno poslovanje operatora tržišta plina bilježi kontinuirani gubitak u financijskom poslovanju. S obzirom na to da je u srednjoročnom planu predviđen razvoj sektora s većim brojem zaposlenika te dodatna ulaganja u razvojne i operativne procese za pružanje podrške u buduće predviđenim procesima na tržištu plina u RH, operator tržišta plina će tražiti povećanje naknade kako bi svoje poslovanje učinio financijski održivim.

7. PLAN POSLOVANJA SEKTORA OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE I PROVEDBE SUSTAVA POTICANJA ZA RAZDOBLJE 2023. – 2025.

Planirani prihodi (KN)	2023.	2024.	2025.
- temeljem članka 44. stavak 2. Zakona o obnovljivim izvorima energije i visokoučinkovitoj kogeneraciji; iz sredstava prikupljenih u sustavu poticanja OIEiVUK	Određuje nadležno ministarstvo za energetiku	Određuje nadležno ministarstvo za energetiku	Određuje nadležno ministarstvo za energetiku

Sustav poticanja električne energije iz obnovljivih izvora energije i visokoučinkovite kogeneracije (OIEiVUK) – za razdoblje 2007.-2022.

HROTE kao nadležno tijelo s javnim ovlastima provodi sustav poticanja proizvodnje električne energije iz OIEiVUK i sklapa ugovore s povlaštenim proizvođačima radi isplate poticaja za proizvedenu električnu energiju iz njihovih postrojenja.

HROTE je na dan 31. prosinca 2022. u sustavu poticanja proizvodnje električne energije iz OIEiK okupljao ugovorene sveukupno 1.380 projekta, ukupne snage 817.230 kW, od toga 1.305 izgrađenih postrojenja kojima se isplaćuju poticaji iz javnih sredstava. Postrojenja kojima se isplaćuju poticaji iz javnih sredstava tijekom 2022. godine proizvela su 2.720.155.133 kWh električne energije iz OIEiVUK. U 2022. godini proveden je natječaj za dodjelu tržišne premije, temeljem Zakona o OIEiVUK iz 2021. i važeće Uredbe o poticanju proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i visokoučinkovitim kogeneracija, temeljem koje je sklopljeno dodatnih 14 ugovora s nositeljima projekata, ukupne priključne snage 98.486 kW.

Kroz 2022. godinu jedan dio proizvođača, odnosno 67 postrojenja instalirane snage oko 342 MW, na vlastiti zahtjev izašao iz sustava poticanja, a za njih 4 je istekao rok važenja ugovora. Dominantno su iz sustava poticanja izašli povlašteni proizvođači kojima je ugovor o otkupu isticao u roku od 1-3 godine, posebno oni s najnižom poticajnom cijenom. Bioplinska postrojenja izlazila su iz sustava poticanja zbog izrazitog rasta troškova sirovine za proizvodnju bioplina koji je njihovo poslovanje u okviru sustava poticanja učinio neisplativim. Ugovori o otkupu tako proizvedene energije sklapani su temeljem važećih tarifnih sustava zaključno s krajem 2014. godine. Eksplozija cijena na tržištima električne energije inicirala je ranije izlaske nekih proizvođača iz sustava poticanja i njihov nastup na tržištu prema pravilima tržišne utakmice, prije predviđenog vremenskog razdoblja trajanja ugovora i bez mogućnosti povratka

u sustav poticanja. Prestankom isplate poticaja iz javnih sredstava toj kategoriji proizvođača sredstva ostaju rezervirana i na raspolaganju su za nove projekte proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora, za koje se natječaji planiraju raspisati tijekom 2023, ukupne instalirane snage do 2000 MW, kako je to planirano strateškim okvirom

Planirani poslovi Sektora obnovljivih izvora energije i provedbe sustava poticanja

U Sektoru se primarno obavljaju poslovi u sustavu poticanja proizvodnje električne energije iz OIEiVUK te poslove vezane uz vođenje registra jamstava podrijetla, a u skladu sa zakonskom regulativom. Sektor je u okviru HROTE-a odgovoran za praćenje ispunjavanja obveza prema svim postojećim ugovorima o otkupu električne energije, za sklapanje novih ugovora putem natječaja za nova postrojenja (za zajamčenu otkupnu cijenu i tržišnu premiju), za planiranje rada postrojenja u postojećem sustavu poticanja i za provođenje postupka utvrđivanja ispunjenja uvjeta poduzetnika za plaćanje umanjene visine naknade te za provođenje sustava izdavanja i trgovine certifikata o jamstvu podrijetla. Pored toga, odgovornosti Sektora su i poslovi upisivanja podataka u Registar OIEKPP, prikupljanje naknade za OIEiVUK od svih opskrbljivača električne energije, podnošenje izvješća i kontinuirane izrade projekcija vezanih uz sustav poticanja.

Navedene obveze uključuju:

- pripremu internih procedura i javnog poziva za natječaje za tržišnu premiju / zajamčenu otkupnu cijenu s Odjelom pravnih poslova i ljudskih potencijala,
- pripremu procesa zaprimanja i obrade natječajne dokumentacije, vođenja natječaja, sklapanja ugovora o otkupu tržišne premije / zajamčene otkupne cijene, objavu rezultata natječaja na internetskim stranicama
- praćenje ispunjavanja obveza prema sklopljenim ugovorima i isplatu poticajnih cijena povlaštenim proizvođačima za postrojenja koja su stekla status povlaštenog proizvođača
- provođenje postupka utvrđivanja ispunjenja uvjeta poduzetnika za plaćanje umanjene visine naknade (zaprimanje zahtjeva za utvrđivanje ispunjenja uvjeta, dokaze i dokumentaciju koju su poduzetnici dužni priložiti uz zahtjev, ispitivanje ispunjenja uvjeta i donošenje rješenja).

Do kraja 2022. i početkom 2023. godine očekuje se donošenje većine podzakonskih akata koji proizlaze iz novog Zakona o OIEiVUK te Zakona o tržištu električne energije (NN 111/2021), što će imati za posljedicu povećani obujam posla Sektora u nadolazećim godinama na implementaciji novih modela i procedura koji će biti definirani i propisani u predmetnim podzakonskim aktima i koje će trebati integrirati u postojeće poslovne modele i procese.

Također, predmetni poslovni procesi će zahtijevati povećanu uključenost djelatnika ostalih organizacijskih jedinica unutar HROTE-a, što se poglavito odnosi na djelokrug rada Odjela financijskih i računovodstvenih poslova, Odjela pravnih poslova ljudskih potencijala poslova te Odjela IT potpore).

Novi Zakon je dodatno proširio ovlasti i obveze HROTE-a, a to se prije svega odnosi na obračun sredstava potrebnih za poticanje povlaštenih proizvođača iz sredstava prikupljenih iz trgovanja CO₂ emisijama te iz naknada za uvezenu energiju proizvedenu u trećim zemljama iz proizvodnih postrojenja koja koriste fosilna goriva (CBAM mehanizam).

Dodatno, Sektor je tijekom 2022. godine započeo u suradnji s Energetskim institutom Hrvoje Požar (EIHP) i Hrvatskom gospodarskom komorom (HGK) razrađivati model uspostave sustava certificiranja ušteda energije i uspostave organiziranog tržišta ušteda energije u Republici Hrvatskoj. Naime, sustav obveza energetske učinkovitosti (EEOS) u Republici Hrvatskoj uspostavljen je Zakonom o energetske učinkovitosti (NN 127/14, 116/18, 25/20, 32/21, 41/21) te operativan od 2019. godine. Prema njemu, stranke obveznice su opskrbljivači energije s potrošnjom energije većom od 50 GWh te svi obveznici stavljanja biogoriva na tržište odnosno distributer koji stavlja na tržište dizelsko gorivo ili motorni benzin za pogon motornih vozila koji se, po posebnom zakonu kojim se uređuju trošarine, smatra trošarinskim obveznikom. Sukladno Zakonu i postojećim podzakonskim aktima, stranke obveznice svoju obvezu uštede energije mogu ostvariti na jedan od sljedeća tri načina: ulaganjem u poboljšanje energetske učinkovitosti i poticanjem energetske učinkovitosti u krajnjoj potrošnji, kupnjom utvrđenih ušteda energije ili jednokratnom uplatom na ime neostvarene uštede u Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost u propisanom iznosu po kWh neostvarene obvezne uštede. Obzirom da su u nešto više od 3 godine rada EEOS-a u Republici Hrvatskoj uočeni brojni problemi u provedbi istoga, identificirana je potreba za organiziranim pristupom trgovanju uštedama energije. S tim u svezi, u narednom periodu vremena Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja će od strane HROTE-a, HGK-a i EIHP biti poslan i predstavljen konceptualni papir s modelom uspostave sustava certificiranja ušteda energije i uspostave organiziranog tržišta ušteda energije u Republici Hrvatskoj. Prema predloženom modelu, HROTE bi trebao biti ovlašten za izdavanje certifikata (potvrda) ušteda energije te voditi registar predmetnih certifikata. Ukoliko se predmetni koncept prihvati, u narednom periodu vremena HROTE će imati obvezu koordinirati i u konačnici s uključenim stranama implementirati tj. uspostaviti sustav certificiranja ušteda i sustav trgovanja certificiranim uštedama energije.

Uz gore navedeno, izvjesno je u srednjoročnom nadolazećem razdoblju i širenje opsega trenutnog sustava poticanja, u smislu implementacije novih modela poput poticanja proizvodnje vodika iz obnovljivih izvora energije, poticanje proizvodnje biometana, poticanje proizvodnje električne energije iz pučinskih vjetroelektrana i slično, a za čiju će implementaciju očekivano biti zadužen Sektor za OIE i provedbe sustava poticanja.

Projekcije sustava poticanja električne energije iz OIEiVUK – za razdoblje 2023.-2025.

Tablice 1. i 2. prikazuju iznos potrebnih sredstava za isplatu poticaja za razdoblje 2023.-2025. uz pretpostavku da će se većina planiranih postrojenja u izgradnji započeti s radom. U svrhu određivanja potrebnih sredstva za isplatu poticaja koriste se i podaci o očekivanom završetku projekta u okviru tržišne premije i zajamčene otkupne cijene koje su jednom godišnje HROTE-u dužni dostaviti nositelji projekata.

U svezi prikupljanja sredstava na ime naknade i prodaje električne energije opskrbljivačima i prikaza u Tablici 2. bitno je navesti da je za razdoblje 2023.-2025. projiciran iznos prema trenutno važećoj visini naknade 0,105 kn/kWh za sve kupce i umanjenoj naknadi za pojedine grupe poduzetnika prema električnom intenzitetu poduzetnika sukladno posljednjem prijedlogu *Uredbe o kriterijima za plaćanje umanjene naknade za obnovljive izvore energije i visokoučinkovitu kogeneraciju.*

Procjena prikupljenih sredstava od 2023. do 2025. temelji se i na procjeni kretanja cijena električne energije na tržištu. Pri procjeni sredstava prikupljenih prodajom električne energije iz EKO bilančne grupe na tržištu, uzeta je u obzir pretpostavka kako će se u naredne tri godine prodaje energije iz EKOBG po reguliranoj cijeni od 0,42 kn/kWh zadržati na udjelu od 60% (sredstva prikupljena reguliranim otkupom električne energije od strane opskrbljivača po reguliranoj – administrativno utvrđenoj cijeni).

Dodatno, kod svih izračuna projekcija, uzete su u obzir konzervativne pretpostavke, odnosno one pretpostavke koje situaciju čine gorom po sustav poticanja, kako bi u velikoj mjeri uklonili rizike:

- poremećaja na tržištu električne energije i ekstremno visokih tržišnih cijena,
- povećanih troškova uravnoteženja EKO bilančne grupe,
- izlazaka povlaštenih proizvođača iz sustava poticanja,
- ispodprosječne proizvodnje EKO bilančne grupe.

Također, nisu uzeti u obzir eventualni dodatni prihodi za sustav poticanja (prihod od energetske odobrenja i sl.).

Tablica 1. Projekcija sustava poticanja za razdoblje 2023.-2025. (proizvodnja, isplata poticaja, prihodi od prodaje električne energije) – svi proizvođači u sustavu potpore (tarifni sustavi, zajamčena otkupna cijena, tržišna premija). Udio reguliranog otkupa je pretpostavljen 60% te naknada OIEVUK 0,105 kn/kWh.

Godina	Procjena proizvodnje i isplate poticaja		Procjena prihoda od prodaje električne energije (regulirani otkup i prodaja na tržištu)		
	Proizvodnja (kWh)	Ukupna isplata poticaja (kn)	Regulirana cijena otkupa (kn/kWh)	Ukupna sredstva od reguliranog otkupa (kn)	Ukupna sredstva od prodaje električne energije (kn)
2023.	1.275.428.615	1.756.193.496	0,42	316.454.053	150.511.822
2024.	1.395.752.708	1.914.581.460	0,42	351.729.682	303.545.458
2025.	1.646.455.587	2.647.769.950	0,42	414.906.808	948.161.159

Tablica 2. Projekcija sustava poticanja za razdoblje 2023.-2025. (prihodi od naknade za poticanje)

Procjena potrošnje u RH i prihoda od naknade					
Potrošnja električne energije kućanstva i industrija (kWh)	Naknada za kućanstva i industriju (kn/kWh)	Potrošnja električne energije kućanstva i industrija koja plaćaju punu naknadu (kWh)	Potrošnja električne energije energetski intenzivne industrije koja plaća umanjenu naknadu (kWh)	Potrošnja električne energije obveznici CO2 (kWh)	Prihod od naknade (kn)
17.137.117.776	0,105	15.237.117.776	1.900.000.000	0	1.662.897.367
17.479.860.132	0,105	15.560.860.132	1.919.000.000	0	1.697.520.314
17.829.457.335	0,105	15.891.267.335	1.938.190.000	0	1.732.849.370

7.1. Plan poslovanja Registra jamstva podrijetla za razdoblje 2023. – 2025.

Planirani prihodi (KN)	2023. (kn)	2024. (kn)	2025. (kn)
temeljem planiranih registracija, godišnjih naknada, izdavanja, uvoza i izvoza jamstava podrijetla***poslovni plan	3.200.000,00***	3.900.000,00	4.000.000,00
temeljem planiranih registracija, godišnjih naknada, izdavanja i izvoza jamstava podrijetla**zbog dodatnih zahtjeva	500.000,00**		
UKUPNO	3.700.000,00	3.900.000,00	4.000.000,00

Regulatorni okvir za implementaciju sustava jamstva podrijetla definiran je Zakonom o energiji (NN 120/12, 14/14, 102/15, 68/18), a koji između ostalog, određuje da se za potrebe dokazivanja udjela energije proizvedene iz pojedinih izvora energije krajnjim kupcima uvodi sustav jamstva podrijetla energije. Zakon o tržištu električne određuje da je operator tržišta odgovoran za izdavanje jamstva podrijetla električne energije, kao i za uspostavu te vođenje registra jamstava podrijetla električne energije (u daljnjem tekstu: Registar).

Uredbom o uspostavi sustava jamstva podrijetla električne energije (NN 84/13, 20/14, 108/15, 55/19) i Pravilima o korištenju registra jamstava podrijetla električne energije detaljnije se regulira sustav jamstva podrijetla.

Uredbom su predviđene sljedeće obveze troškova sudionika sustava jamstva podrijetla, na način pokrivanja opravdanih troškova vođenja Registra:

- (i) obveza korisnika Registra za plaćanje godišnje naknade za vođenje korisničkog računa;
- (ii) obveza plaćanja godišnje naknade po registriranom proizvodnom postrojenju u registru;
- (iii) obvezu plaćanja naknade za izdavanje jamstva podrijetla i
- (iv) obvezu plaćanja naknade za transakcije uvoza i izvoza jamstava podrijetla.

Sukladno Uredbi, visine predmetnih naknada određuje Hrvatska energetska regulatorna agencija, na prijedlog HROTE-a, a uz prethodnu suglasnost nadležnog ministarstva.

Prihode i rashode u ovoj djelatnosti HROTE-a čine fiksni i varijabilni prihodi/troškovi, budući se samo dio operativnih poslova može pretpostaviti (broj postojećih postrojenja i tržišnih sudionika (ne i novih), članarine i sl.).

Registar jamstva podrijetla – projekcije za 2023. godinu

U Registru je u trenutku pisanja ovog poslovnog plana registrirano (imaju otvorene korisničke račune) 5 opskrbljivača, 9 proizvođača i 2 trgovca (korisnički račun „HROTE FIT auctions“ je također trgovac, odnosno taj račun je otvoren isključivo zbog dražbi - transfera jamstava podrijetla na korisničke račune u drugim registrima/domenama dobitnika na dražbama). (tu samo opisati da se

Trenutno je u Registru registrirano:

- 24 elektrane, instalirane snage veće od 10 MW,
- 2 elektrane, instalirane snage veće od 5 MW a manje od 10 MW,
- 7 malih elektrana, instalirane snage od 1 MW do uključivo 5 MW.

Tijekom 2022. godine zbog velikih promjena na europskom tržištu električne energije, a u smislu rasta cijena energenata te posljedično rasta cijena električne energije došlo je to značajnog broja raskida ugovora o otkupu električne energije između HROTE-a i povlaštenih proizvođača u sustavu poticanja (od strane povlaštenih proizvođača), tj. do njihovog izlaska iz sustava poticanja te samostalnog nastupanja na tržištu električne energije. Iz tog je razloga HROTE tijekom mjeseca rujna 2022. godine inicirao kampanju informiranja predmetnih povlaštenih proizvođača s ciljem pojašnjenja funkcioniranja cjelokupnog sustava jamstva podrijetla u RH, mogućnosti za otvaranje korisničkih računa u registru i registracije proizvodnih postrojenja te je dodatno informirao povlaštene proizvođače o projekcijama potencijalnih dodatnih prihoda i koristi koje bi mogli ostvariti ulaskom i registracijom svojih proizvodnih postrojenja u Registru kojeg vodi HROTE. Do dana pisanja ovog plana iz sustava je izišlo ukupno 67 proizvodnih postrojenja, od čega je 9 pravnih osoba podjelo zahtjev za registraciju 20 proizvodnih postrojenja u Registru, ukupne instalirane snage 190,588 MW.

Gore navedena inicijativa HROTE-a dovodi do povećanog interesa predmetnih povlaštenih proizvođača za ulazak u Registar i do dodatnih prihoda HROTE-a od naplaćivanja fiksnih i varijabilnih naknada za sudjelovanje u Registru.

Prema Poslovnom planu, u 2023. godini se predviđa:

- izdavanje 9.8 milijuna jamstava podrijetla,
- transakcije: uvoz - 300 GWh i izvoz - 4,8 TWh.

Prema Poslovnom planu + Zahtjevi koji su poslani:

- izdavanje 10.5 milijuna jamstava podrijetla,
- transakcije: uvoz - 300 GWh i izvoz - 5,1 TWh.

Prema predviđenoj godišnjoj proizvodnji navedenih proizvodnih postrojenja od 8,37 TWh (uključujući jamstva podrijetla povlaštenih proizvođača koja se prodaju na dražbama) očekuju se ukupni prihodi za operatora tržišta u iznosu od oko 3.200.000,00 kn^{***}, odnosno troškovi u iznosu od oko 1.000.000,00 kn.

Budući razvoj sustava jamstva podrijetla

Do kraja 2022. godine očekuje se od strane Vlade RH na prijedlog Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja biti donesena nova Uredba o uspostavi sustava jamstva podrijetla električne energije koja će biti usklađena s Direktivom (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora. Naime, nova Uredba predviđa uspostavu sustava jamstva podrijetla za biometan i vodik. U tom smislu, tijekom 2023. godine očekuje se usklađivanje i donošenje drugih podzakonskih akata koji reguliraju područje plina, pa će sukladno tome biti potrebno izvršiti i promjene Pravila o korištenju registra jamstava podrijetla, akta koji je u nadležnosti HROTE-a. Uz to, potrebno će u nadolazećem periodu vremena biti izvršiti i nadogradnju postojećeg Registra koji trenutno služi funkciji izdavanja, prijenosa i ukidanja samo jamstava podrijetla električne energije.

Isto će podrazumijevati potrebu za daljnjim prikupljanjem informacija o funkcioniranju već uspostavljenih sustava u određenim europskim državama, sudjelovanje u novim radnim grupama AIB koje se tiču plina, koordinaciju s pružateljem usluge vezano uz nadogradnju postojećeg Registra. Posljedično, u narednom razdoblju očekuje se povećan obujam posla djelatnika koji su zaduženi za funkcioniranje Registra unutar HROTE-a te nešto veće financijske rashode tijekom 2023. godine i u daljnjim godinama.

8. ZAKLJUČAK

U narednim godinama planira se nastavak ostvarivanja poslovnih ciljeva Društva koji su postavljeni kroz očekivanu realizaciju sljedećih osnovnih aktivnosti:

1. poboljšanje učinkovitosti svih sustava u kojima HROTE ima ovlasti i obveze kroz jačanje stručnih i tehničkih kapaciteta Društva,
2. kontinuirani rad na unaprjeđivanju procedura u svim segmentima poslovanja uz suradnju sa svim institucijama posebice s nadležnim ministarstvom za energetiku i Hrvatskom energetsom regulatornom agencijom, ali i ostalim subjektima koji u energetsom sektoru imaju određena prava i obveze,
3. nastavak suradnje s državnim institucijama u svezi uvođenja i primjene podzakonskih propisa u području eko bilančne grupe,
4. implementacija i unaprjeđenje propisanih modela i uvođenje novih procedura koje će omogućiti što uspješnije funkcioniranje tržišta energije i sustava poticanja u okvirima koji su kao obvezujući utvrđeni trećim energetsom paketom propisa Europske unije,
5. kontinuirano ulaganje u obrazovanje i stručno usavršavanje ljudskog potencijala Društva u svrhu davanja što kvalitetnijeg doprinosa postizanju ključnih ciljeva zadanih Strategijom i programom energetsom razvitka u Republici Hrvatskoj.

DIREKTOR

Boris Abramović